

ПАРТНЬОРСТВОТО МЕЖДУ КИТАЙ И МЕЖДУНАРОДНИЯ ВАЛУТЕН ФОНД В БОРБАТА С ГЕОИКОНОМИЧЕСКАТА ФРАГМЕНТАЦИЯ

Мариана Тиен, Надежда Ватева

Българска академия на науките

THE PARTNERSHIP BETWEEN CHINA AND THE INTERNATIONAL MONETARY FUND AIMED AT COMBATTING GEO-ECONOMIC FRAGMENTATION

Mariana Tien¹, Nadezhda Vateva²

Bulgarian Academy of Science

Abstract: After several decades of increasing global economic integration, the world has entered a state of geo-economic fragmentation. European and global supply chains must adapt to the new realities. A series of overlapping shocks are leading to a “dangerous divide” in the global economy, and this article will attempt to outline China’s response to these challenges. The subject of analysis is the relations between China and the International Monetary Fund and their cooperation for the purpose of fighting against the growing crisis.

Keywords: China; International Monetary Fund; geo-economic fragmentation; relations

Международният икономически ред след Втората световна война е изграден върху идеята, че взаимозависимостта между нациите чрез заси-

¹ *Mariana Tian – Associate professor, PhD, sinologist at the Bulgarian Academy of Sciences, Secretary General of the China-CEE Global Partnership Center. She studied Chinese at BFSU 北京外国语大学; Doctor of Chinese history; Two-year specialization at RUC 人民大学; Specializations at various institutes of CASS, Merton College, Oxford, BLCU 北京语言大学; Over 100 scientific publications; monographs “Genesis and development of Chinese civilization” and “Bulgarian-Chinese relations in the modern period”; Lecturer; Scientific and language consultant for books; Member of the Association of Interpreters and Translators; China – CEEC Think Tanks Network; The Union of Scientists in Bulgaria; Bulgarian Historical Society. E-mail: mar_tian@abv.bg.*

² *Nadezhda Vateva is doctoral student at the Institute for the State and the Law, Bulgarian Academy of Science, e-mail: nadejda_vateva@abv.bg*

лени търговски и икономически връзки ще насърчи мира и споделения просперитет. През голяма част от последните 75 години тази идея ръководи политиците и помага да се положат основите на безпрецедентна ера на растеж, по-висок жизнен стандарт и намаляване на бедността.

Именно глобализацията е пътят, който довежда всички големи или малки, развити или развиващи се икономики до тази дестинация.

След десетилетия на разширяване на трансграничните потоци от стоки, услуги и капитал обаче икономическата глобализация е поставена под въпрос. Въпреки установените ѝ предимства се пораждат настроения за промяна на модела. Безпрецедентното развитие на Китай и на някои други големи нововъзникващи икономики води до пораждаване на стремеж да се пренапишат правилата, управляващи световната търговия. Също така Западът, първоначалният поддръжник на глобализацията, се развива към позиция на по-голям протекционизъм.

Случват се и няколко събития, които тласкат света по този опасен път на разделение. Бавното и неравномерно възстановяване от финансовата криза от 2008 г., нарастващото неравенство в доходите, криза на доверието, изразяваща се в напрежение между САЩ и Китай, пандемията от COVID-19 и войната в Украйна добавят голяма доза съмнения относно ползите от глобалната ориентация. Това подхранва геополитическите съперничества, отделянето на технологиите и търговските бариери. С превръщането на геополитиката в движеща сила зад икономическите планове ерата на глобалната интеграция отстъпва място на геоекономическата фрагментация (Geoeconomic fragmentation / GEF).

Нови реалности на световната икономика са санкциите и търговските войни, енергийните блокади и ограниченията върху трансфера на технологии. Когато геополитиката се превърне във фактор при вземането на икономически решения, страните могат да положат много усилия, за да защитят своята национална или икономическа сигурност. Тъй като опасенията относно енергийната и продоволствената сигурност, устойчивостта на глобалните вериги за доставки и осигуряването на минерали за енергийния преход излизат на преден план, страните изглежда са все по-склонни да управляват тези рискове чрез политики на протекционизъм, които могат да доведат до вредни последици за всички.

Пред икономически форум в Брюксел в началото на тази година управляващият директор на Международния валутен фонд Кристалина Георгиева заявява: „След десетилетия на засилваща се глобална интеграция нараства рискът светът да се разпадне на съперничащи си икономически блокове. А това е сценарий, който би бил лош за всички, включително и за гражданите на Европа.“

Международният валутен фонд не за първи път изразява загриженост относно измеренията на геоикономическа фрагментация на световната икономика – нейното разделяне на конкуриращи се икономически блокове, намаляващи взаимодействието помежду си. Несигурността в международната търговия носи огромни рискове за глобалната икономика – страните избират изчаквателна стратегия, спират инвестициите и намаляват участието си в износа. Инфлацията расте поради по-високите цени на вноса, икономическата активност намалява дори когато политиките не налагат никакви ограничителни мерки и икономиките се затварят в себе си.

Криза на доверието

Два доклада на МВФ: „Световни икономически перспективи“ и „Доклад за глобалната финансова стабилност“, изследващи причините и последиците на геоикономическата фрагментация, са публикувани през април 2023 г. Според тях напрежението между двете най-големи икономики САЩ и Китай, породено от поредица от протекционистични мерки и контрамерки в търговията между тях, рискува да повлияе негативно на световната икономика.

Според някои анализатори проблемът вероятно се корени в липсата на взаимно съгласувана рамка, позволяваща мирното съвместно съществуване между две различни и до голяма степен несъвместими политически и икономически системи – САЩ и Китай.

Тъй като Китай и няколко други страни с нововъзникващи пазари са развили своите икономики, те искат да внесат промяна в правилата, улесняващи международните отношения, включително такива, които са били установени преди десетилетия от развитите страни. САЩ, като действаща водеща сила, гледат на тези събития с нарастващо чувство за национална несигурност и се опитват да защитят позицията си. Освен това желанието за бързо развитие на ключовите технологии и трансграничната търговия и инвестиции във високотехнологични стоки се превръщат в области на конкуренция и конфликт между двете суперсили.

„Вместо да стане стратегически партньор, Китай се превръща в стратегически съперник на Съединените щати. Именно това съперничество сега е в основата на икономическата фрагментация.“ (Shearing 2023). Държавите са поставени пред необходимостта да предпочетат един от тези икономически блокове, водени в голяма степен от геополитически съображения.

Според анализите на МВФ последици от тези настроения са:

➤ дългосрочните инвестиции в предприятия или финансови пазари започват да показват негативните ефекти от нарастващото недоверие между Вашингтон и Пекин. Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) все по-често се насочват към обединени блокове от държави, т. нар. „friendshoring“;

➤ според МВФ „фирмите и политиките търсят все повече стратегии за преместване на производствените процеси в доверени държави със съгласувани политически предпочитания, за да направят веригите на доставки по-малко уязвими от геополитическо напрежение“;

➤ по-дългосрочната търговска фрагментация, включително ограничения върху миграцията, капиталовите потоци и международното сътрудничество, би намалило близо 7% от световния брутен вътрешен продукт. Освен това ограниченията върху трансграничната миграция биха лишили приемащите икономики от ценни умения, като същевременно намалят парични преводи в икономики, изпращащи мигранти;

➤ фондът предупреждава, че нарастващото напрежение може да предизвика трансгранични изходящи потоци, които биха застрашили финансовата стабилност;

➤ разкол като този между САЩ и Китай може да намали двустранните трансгранични инвестиционни портфейли и банковите средства с около 15% според МВФ;

➤ напрежението може също така да засегне и банките, като прекъсванията на веригите на доставки и на стоковите пазари навредят на вътрешния растеж и стимулират инфлацията, което може да влоши кредитните загуби. Този стрес вероятно ще накара банките да поемат по-малко рискове и да намалят отпускането на заеми, забавяйки допълнително икономическия растеж.

Като цяло спадът в международното сътрудничество би изложил на риск предоставянето на жизненоважни глобални обществени блага. Тази фрагментация може да попречи на производството, инвестициите и иновациите, които са необходими за замяната на интензивни въглеродни процеси с щадящи климата такива. Целта за въглеродно неутрална планета ще бъде по-трудна за постигане без бързи, глобално достъпни технологични решения. Те от своя страна зависят от обмена на знания, суровини и хора, необходими за бързата електрификация на икономиките. В по-дългосрочна перспектива това може да доведе до по-високи разходи за компаниите и по-висока инфлация, а оттам и по-високи лихви, включително за домакинствата.

Други катализатори на икономическата фрагментация са пандемията от Covid-19 и войната в Украйна. Събития, които също поставят на изпитание международните отношения и задълбочават пукнатините в глобалния икономически ред.

В разгара на пандемията, освен другите национални мерки, властите въвеждат ограничение на свободното движение на стоки³, най-вече в здравния сектор, както и свободното движение на хора чрез забрани за пътуване. Докато някои от тези мерки са адекватни, с оглед ограничаване на вируса по време на началните фази, други, като например ограниченията върху износа на ключови медицински продукти, влошават дезинтеграцията, която пандемията предизвиква, и водят до съмнения в предимствата на отворената търговска система.

Също така нахлуването на Русия в Украйна води до геополитически разрив и до налагане на санкции от западните страни на Русия. Това предизвиква големи сътресения на пазарите на енергийни и селскостопански стоки, тъй като много държави също налагат забрани за износ върху селскостопански стоки и торове. Задълбочаващата се геополитическа конфронтация предизвиква хаос в европейските енергийни пазари, което води до изключителна нестабилност и страхове от енергиен недостиг.

Геополитическите съперничества подхранват по-голям протекционизъм и нарастващото използване на трансгранични ограничения от съображения за национална сигурност. Световни анализатори използват термина „геоикономическа фрагментация“, за да опишат процес на обръщане на глобалната икономическа интеграция, често ръководено от стратегически съображения. Тези съображения могат да включват национална или икономическа сигурност, както и повишаване на автономията чрез намалена зависимост от други държави. Те биха могли да възникнат като продукт на геополитическо съперничество или като следствие от предимно цели на вътрешната икономическа политика – например желание за стимулиране на производството и заетостта в рамките на националните граници.

Държавите днес използват икономическата политика във все по-голяма степен, за да изградят своята „национална отбрана“ – отчасти чрез повишена самодостатъчност (така наречената стратегическа автономия) и отчасти чрез намалена зависимост от съперници – както и за предотвратяване на възхода на нови икономически и военни суперсили.

Тази политика за самодостатъчност, водена от опасения за националната сигурност, не е непозната и на Китай. Китайската икономика към момента се гради върху износа и Пекин се стреми да намали дела му в БВП

³ Забраните за износ представляват около 90 % от търговските ограничения.

чрез стимулиране на вътрешното потребление. Нарастващото напрежение със Съединените щати и нарастващите рискове от фрагментация тласкат Китай да ускори прехода си към нов икономически модел. Например през октомври 2022 г. администрацията на Байдън налага забрана за износ в Китай на свръхмощни логически чипове и чипове с памет, оборудването за тяхното производство и редица други полупроводникови технологии. Тези ограничения се прилагат не само за чипове, произведени в Америка, но и за всички чипове, произведени с помощта на американско оборудване и технология. Отделно от военното приложение, тези технологии имат много повече значение и приложения в гражданския сектор, така че наложените забрани също забавят гражданското технологично развитие. Светът се променя от такъв, в който търговията, конкуренцията и иновациите във всички страни бяха насърчавани, към такъв, в който най-напредналата икономика се стреми не само да се конкурира, но и да възпрепятства.

Стратегията на Китай за „двойна циркулация“ е насочена към намаляване на зависимостта от други държави в критични вериги за доставки чрез изграждане на силен вътрешен пазар, като същевременно страната остане важен играч в международната търговия. Страната се стреми също да предложи своята стратегия за координирано регионално развитие, така че различните райони в света да могат да се допълват взаимно и се стремят към интегрирано развитие на националните икономики. Подкрепяната от държавата програма за субсидии „Произведено в Китай 2025“ се стреми да подобри конкурентоспособността на Китай във високотехнологичното производство.

От друга страна, Китайският закон за киберсигурност, който регулира трансфера на данни през границите и разширяването на определението за шпионаж, допълнително усложнява правенето на бизнес в Китай за чуждестранни компании.

Признаците на „разделяне“ стават видими и в числата.

➤ Износът на Китай за конкурентни държави, и по-специално САЩ, намалява. В същото време китайските износители се пренасочват към износ на междинни стоки за Виетнам и Тайланд.

➤ Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) също показват признаци на пренасочване. Въпреки че притокът на ПЧИ в Китай все още се задържа, голяма част от него идва от установени фирми, които реинвестират печалбите си. Броят на новите инвестиции обаче намалява: според Международния валутен фонд броят на инвестициите на зелено от ЕС и САЩ в Китай е намалял съответно с 20 % и 40 % през 2022 г. в сравнение със средния процент през 2015 – 2021 г.

➤ Междуременно инвестициите на Китай в чужбина също са намалели: инвестициите в САЩ на практика са пресъхнали и страната е инвестирала по-малко от 8 милиарда евро в Европа през 2022 г., по-малко от една пета от броя през 2016 г. Обменът на студенти и академичното сътрудничество между САЩ и Китай също са намалели, което сигнализира за отделяне отвъд търговията и инвестициите.

➤ Европейските нации настояват за по-строг контрол на чуждестранните инвестиции. Страни като Канада и Австралия блокират офертите на китайски компании за откриване на местни корпорации. През последните години Индия засилва контрола върху китайските преки чуждестранни инвестиции, за да избегне поглъщането на местни фирми. Преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) вече се превръщат в жертва на повишена фрагментация, като потоците са по-концентрирани между геополитически обвързани държави и стратегически сектори.

Фрагментирането на световната икономика на икономически блокове може да нанесе вреди, особено много на развиващите се страни в Азия. В изнесен през октомври 2022 г. Азиатско-тихоокеански икономически преглед експертите на МВФ използват специално разработен модел, за да изчислят, че повишената несигурност в търговската политика по време на този търговски конфликт е довела до спад в инвестициите от около 3,5%, до намаление на глобалния БВП с 0,4% и до повишаване на глобалното ниво на безработица с 1%.

Интегрирането на Азиатско-тихоокеанския регион в глобалната икономика има основна роля за икономическия успех на много страни в региона, а Азия като цяло се превръща в ключов играч в глобалната икономика. Според изчисленията на МВФ през 2018 г. стоките, създадени в региона, покриват 50% от нуждите от внос на Северна Америка и 35% от тези на Европа. В същото време трансформацията на региона в световната фабрика го превръща в най-големия потребител на стоки в света. Но именно поради тази ситуация азиатската икономика би била особено уязвима на геоикономическа фрагментация. Този риск става още по-очевиден предвид широкомащабните санкции срещу Русия от страна на Запада, които не са подкрепени от страните с нововъзникващи пазари, особено от азиатските.

Залозите са изключително големи. Политиците от Азия и извън нея трябва да действат, за да избегнат неблагоприятните ефекти от по-голямата фрагментация и да гарантират, че търговията остава двигател на растежа.

Според МВФ Азия, и по-специално Китай, е „светлата точка на световната икономика. Прогнози на фонда предвиждат икономиката на

Китай да нарасне с 5,2% през 2023 г. и с 4,5% през 2024 г. Това е много положително развитие, което ще даде тласък на много страни и китайското правителство се намира в добра позиция да навигира икономиката си през международните предизвикателства.“ (Лий 2023)

Как би могло да стане това?

През септември 2023 г. се проведе Среца на върха на Бунд, на която водещи икономисти, учени и представители на мозъчни тръстове от САЩ, Европа и Китай се събраха, за да обсъдят състоянието на глобалната икономика. Тъй като срещата се проведе в Китай, текущата ситуация на китайската икономика и въздействието върху световната икономика получи специално внимание.

Въпреки че китайският износ може да заема по-малък дял от някои пазари, Китай продължава да представлява значителен и стабилен дял от световния внос, като изнася повече междинни стоки и заема по-голям дял от вноса в регионалните икономики. Китай вероятно ще има още по-значима роля в оформянето на регионалните вериги за доставки.⁴ Производствените мрежи на индустрии като автомобилния и ИТ секторите са много сложни и преплетени между регионите. В съчетание с капиталоемкия характер на тези индустрии и факта, че повечето икономики в Азия е малко вероятно да разполагат с необходимия мащаб и капацитет да приемат тези сложни и широкомащабни вериги за доставки, би било трудно и малко вероятно да се осъществи тяхното преместване за постоянно.

Според Еди Юе има четири принципа, които биха могли да помогнат на Азия да преодолее насрещния вятър на деглобализацията:

➤ Издръжливост

Пред лицето на променящите се инвестиционни потоци е важно за регионалните икономики да поддържат достатъчно буфери и да гарантират, че техните финансови системи са устойчиви на шокове.

➤ Диверсификация на търговията

Диверсификацията на търговията към региони с висок потенциал за растеж, като Африка и Близкия изток. Свързвайки се с повече икономики, Азия може да помогне за поддържането на глобализацията.

⁴ Изложението, направено в следващите параграфи, се основава на реч на Еди Юе, главен изпълнителен директор на Хонконгския финансов орган, представена на Среца на върха на Бунд през 2023 г. [Keynote Speech at 2023 Bund Summit of Eddie Yue, Chief Executive, Hong Kong Monetary Authority], September 22, 2023. Available at: <https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/speeches/2023/09/20230922-1/> [Accessed November 20, 2023]

Развитието на търговията с услуги е друга обещаваща област за диверсификация, поради относително ниските нива на отвореност на търговията с услуги в регионален план, но и защото процъфтяващата цифрова икономика предлага вълнуващи възможности за износ на широка гама от цифрово доставяни услуги.

➤ **Развитие на капацитет**

Подхранването на таланти и развитието на инфраструктура, както физическа, така и цифрова, са от съществено значение за привличане на чуждестранни инвестиции. А инвестициите в дигитална инфраструктура ще позволят на регионалните икономики да използват нововъзникващите тенденции, за да подобрят производителността, да увеличат свързаността с глобалната икономика и да направят веригите за доставки по-устойчиви.

➤ **Задълбочаване на регионалното сътрудничество**

Регионализацията на веригите за доставки предлага уникални възможности за по-добро сътрудничество по отношение на насърчаването на устойчивостта и подобряването на трансграничните плащания. По отношение на устойчивостта фирмите са увеличили усилията си за подобряване на ефективността на ESG (Environmental, Social, and Governance (ESG) factors) на техните вериги за доставки след пандемията. Установява се, че фирмите, които подобряват своите ESG показатели, са склонни да подобряват ESG показателите и на своите доставчици. Това означава, че има значителни възможности за сътрудничество в зелените технологии и подобряването на екосистемата на устойчивите финанси в региона.

На следващо място, тъй като търговията и веригата за доставки в Азия стават по-интегрирани, има по-голямо поле за използване на местни валути в регионалните търговски споразумения и извън тях. Все по-голям брой икономики, включително тези в АСЕАН (Асоциацията на страните от Югоизточна Азия), искат да използват RMB за уреждане на търговията си с Китай. За да се улесни това, инфраструктурата за трансгранични плащания трябва да стане по-ефективна, за да бъде в крак с търсенето.

Разгръщайки този сценарий, има известна надежда, че последните мерки ще осигурят така необходимия стимул за азиатската икономика, за да се върне ерата на растежа. А Китай ще остане двигател на световната икономика и ще продължи напред, споделяйки своето богатство и иновации към един многостранен, мирен свят.⁵

⁵ В статията си „Китайският мега проект ‘Един пояс, един път’ – предизвикателство пред глобалното и регионалното икономическо развитие“ известният български китаист Мариана Тиен разгръща подробно вижданията си за Китай като „двигател на

Въпреки че светът става все по-фрагментиран политически и икономически, можем да се надяваме, че това не е началото на края на глобализацията. Споделям виждането, че такъв мрачен резултат изглежда малко вероятен, тъй като никоя икономика не може да бъде напълно самодостатъчна. Както и пълното финансово отделяне на страните също е малко вероятно, като се има предвид колко силно взаимосвързана е световната икономическа система.

БИБЛИОГРАФИЯ/BIBLIOGRAPHY

Ватева 2021: Ватева, Надежда. Защита на правата относно ключовите технологии между Китай и ЕС в рамките на СТО – В: Сборник с доклади от конференция за докторанти на ИДП, 10–12 юни 2022 (под печат) [**Vateva 2021:** Vateva, Nadezhda. Zashchita na pravata odnosno kluchovite tehnologii mevdu Kitaj i EU v ramkite na WTO – In: Sbornik s dokladi ot konferentsia za doktoranti na IDP, 10–12 yuni 2022 (pod pechat)].

Тиен 2021: Тиен, Мариана. Китайският мега проект ‘Един пояс, един път’ – предизвикателство пред глобалното и регионалното икономическо развитие – В: Сборник с материали от международната научна конференция „Предизвикателствата за сигурността и икономиката на държавите от Черноморския, Каспийския и Средиземноморския регион“, I, ИК на ВУСИ, 2021, 317–327 [**Tian 2021:** Tian, Mariana. Kitaiskiyat mega proekt ‘Edin poyas, edin pat’ – predizvikelstvo pred globalното i regionalното ikonomicheskо razvitie“ – In: Sbornik s materiali ot mezhdunarodnata nauchna konferenziya „Predizvikelstvata za sigurnostta i ikonomikata na darzhavite ot Chernomorskiya, Kaspiiskiya i Sredizemnomorskiya region“, I IK na VUSI, 2021, 317–327].

Aiyar, Ilyina 2023: Aiyar Sh., Ilyina A. Geo-economic fragmentation: What it means for multilateralism, March 29, 2023. Available at: <https://cepr.org/voxeu/columns/geo-economic-fragmentation-what-it-means-multilateralism> [Accessed September 9, 2023]

Aiyar et al. 2023: Aiyar, Sh., Chen J., Ebeke C., Garcia-Saltos R., Gudmundsson T., Ilyina A., Kangur A., Rodriguez S., Ruta M., Schulze T., Trevino J., Kunaratskul T. and Soderberg G. (2023), “Goeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism“, **IMF Staff Discussion Note No. SDN/2023/01**. Available at: <file:///C:/Users/User/Downloads/null-006.2023.issue-001-en.pdf> [Accessed September 9, 2023]

световната икономика“ в условията на един „многостранен, мирен свят“. Виж: Тиен 2021: 317–327.

Hofman 2023: Hofman, B. Fragmentation – the big threat facing the global economy. Finance & Economics, May 23, 2023. Available at: <https://lkyspp.nus.edu.sg/gia/article/fragmentation-the-big-threat-facing-the-global-economy> [Accessed October 5, 2023]

International Monetary Fund (2023a): Geopolitics and Financial Fragmentation: Implications for Macro-Financial Stability, Chapter 3 – In: Global Financial Stability Report, April 2023. Available at: <https://cepr.org/voxeu/columns/geoeconomic-fragmentation-new-ebook> [Accessed September 10, 2023]

IMF (2023b): Review of the Role of Trade in the Work of the Fund and **IMF (2023c),** “Geoeconomic Fragmentation and Foreign Direct Investment, Chapter 4 – In: World Economic Outlook, April 2023. Available at: <https://cepr.org/voxeu/columns/geoeconomic-fragmentation-new-ebook> [Accessed September 10, 2023]

IMF Staff Discussion Note No. SDN/2023/01. Available at: <file:///C:/Users/User/Downloads/null-006.2023.issue-001-en.pdf>, [Accessed September 17, 2023]

Neumann 2023: Neumann, Clas. China and the World – A New Trajectory? A Report from the 2023 Bund Summit, Oct 2, 2023. Available at: https://www.linkedin.com/pulse/china-worlda-new-trajectory-report-from-2023-bund-summit-clas-neumann?utm_source=share&utm_medium=guest_desktop&utm_campaign=copy [Accessed November 20, 2023]

Shearing 2023: Shearing, N. The key to navigating a fragmented world is understanding the forces driving it, April 24, 2023. Available at: <https://www.capitaleconomics.com/blog/key-navigating-fragmented-world-understanding-forces-driving-it> [Accessed September 16, 2023]

Tandon 2023: Tandon, Vaibhav. Fragmented Globalization, June 9, 2023. Available at: <https://www.northerntrust.com/middle-east/insights-research/2023/weekly-economic-commentary/fragmented-globalization> [Accessed September 9, 2023]

The World Trade Report 2023. Available at: https://www.wto.org/spanish/res_s/publications_s/wtr23_s.htm [Accessed September 8, 2023]

Tran 2023: Tran, H. The root causes of geopolitical fragmentation, April 27, 2023. Available at: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/econographics/the-root-causes-of-geopolitical-fragmentation/> [Accessed September 16, 2023]

БНР 2023: МВФ: Разколът САЩ – Китай може да навреди на чуждестранните инвестиции и да понижи световния БВП [BNR 2023: MVF: Razkolat SASht – Kitay mozhe da navredi na chuzhdestrannite investitsii i da ponizhi svetovnia BVP] 05.04.2023. Available at: <https://bnr.bg/post/101805543/mvf-razkolat-mejdu-sasht-i-kitai-moje-da-navredi-na-chujdestrannite-investicii-i-da-poniji-svetovnia-bvp> [Accessed September 17, 2023]

Икономически Живот 2023: Нарастващи заплахи за световната търговия [Narastvashti zaplahi za svetovната targovia] 03.06.2023. Available at: <https://ikj.bg/glasove-mneniya/narastvashti-zaplahi-za-svetovната-targovia/> [Accessed October 2, 2023]

Лий 2023: Изказване на Даниел Лий, Ръководител на отдела за световни икономически изследвания в Изследователския отдел на МВФ, Достъпно на: <https://english.news.cn/20230414/c52e66538450454e99f4f46228c15bce/c.html> [Accessed October 9, 2023]

Реч на Еди Юе, Главен изпълнителен директор на Хонконгския Финансов орган, представена на Срещата на върха на Бунд през 2023 г., [Keynote Speech at 2023 Bund Summit of Eddie Yue, Chief Executive, Hong Kong Monetary Authority], September 22, 2023, Available at: <https://www.hkma.gov.hk/eng/news-and-media/speeches/2023/09/20230922-1/> [Accessed November 20, 2023]

Investment Theme: Global fragmentation, A critical inflection point with major consequences, Outlook: February 2023, Available at: [https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/1533852232C76A3AC125894E0044BA0D/\\$FILE/Tema_Global_fragmentering_ENG.pdf](https://webapp.sebgroup.com/mb/mblib.nsf/alldocsbyunid/1533852232C76A3AC125894E0044BA0D/$FILE/Tema_Global_fragmentering_ENG.pdf) [Accessed October 2, 2023]

Regional Economic Outlook for Asia and Pacific, October 2022, Available at: <https://www.imf.org/en/Publications/REO/APAC/Issues/2022/10/13/regional-economic-outlook-for-asia-and-pacific-october-2022> [Accessed October 5, 2023]

<https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2022/10/27/asia-and-the-world-face-growing-risks-from-economic-fragmentation>

<https://profit.bg/svetat/sled-mechtata-za-globalizatsiya-fragmentiran-svyat-na-sapernitsi-li-e-badeshteto/>